

Kutná Hora - jádro města s chrámem sv. Panny Barbory a katedrálou Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci

Město Kutná Hora, které leží asi 70 km východně od Prahy mezi Středočeskou vrchovinou a Železnými horami, sahá svým stříbrným leskem až do období středověku, do 13. století. V té době podnítil nález stříbrné rudy v této lokalitě prudký vzestup a růst Kutné Hory, který vrcholil ve 14. a 15. století a město v té době svým významem velmi konkurovalo samotné Praze.

Na stavební rozvoj města působila hlavně potřeba dolování, rozmístění šachet a přístupu k nim. Tento architektonický charakter je patrný především na půdoryse historického jádra města. Důležitým objektem v Kutné Hoře byl již v té době Vlašský dvůr, založený koncem 13. století. Čtyřkřídlý objekt stojí na jižním okraji historického jádra města nad říčkou Vrchlicí. K vrcholům gotické architektury patří zdejší svatováclavská arkýřová kaple. Vlašský dvůr se zapsal do historie jako místo, kde 18. ledna 1409 podepsal Václav IV. dekret Kutnohorský a 27. května 1471 zde byl zvolen Vladislav Jagellonský českým králem. Původně královské sídlo bylo později upravené na mincovnu, kde sídlil za rozkvětu města mincovní regál. V současné době je objekt využit ke stálé expozici Kutnohorského mincovnictví.

V blízkosti Vlašského dvora byl v průběhu 14. století postaven gotický kostel sv. Jakuba, jehož jediná, 83 metrů vysoká věž se stala dominantou města.

Mezi svatojakubským kostelem a barokní jezuitskou kolejí stojí zachovalý Hrádek. Jedná se o feudální sídlo budované od 14. do 16. století v gotickém slohu. Průčelí Hrádku je zdobeno dvojicí arkýřů. V současné době je v objektu muzeum historie dolování stříbra a součástí expozice je prohlídka středověkého dolu.

Z období konce 14. století pochází též kostel Matky Boží na Náměti, vybudovaný na místě rudokupeckého trhu. V tomto kostele je pohřben význačný český malíř Petr Brandl.

Dalším z architektonicky cenných objektů Kutné Hory je již zmíněná raně barokní budova jezuitské koleje, jejíž výstavba začala v roce 1667 podle italského architekta Domenika Orsiho. Terasa před jezuitskou kolejí byla v letech 1703 - 1716 vyzdobena barokními plastikami z dílny sochaře Františka Bauguta, který je též autorem morového sloupu.

Podle návrhu významného architekta vrcholného baroku Františka Maxmiliána Kaňky byl vystavěn kostel sv. Jana Nepomuckého.

Barokní architektonická činnost v Kutné Hoře byla dovršena stavbou kláštera Voršilek. Je to monumentální budova stavěná podle plánů architekta Kiliána Ignáce Dienzenhofera v letech 1738 - 1743. Pro nedostatek financí nebyla stavba dokončena. Od roku 1991 je klášter opět v majetku řádových sester a ve zrekonstruovaných prostorách je stálá expozice uměleckého řemesla.

Nejvýznamnějším objektem Kutné Hory je bezesporu chrám sv. Panny Barbory - patronky hornictví. Se stavbou vrcholného díla české pozdní gotiky se započalo kolem roku 1388 podle plánů Petra Parlěře. V průběhu stavby se zde vystřídalo množství význačných stavitelů a architektů své doby. Do roku 1390 bylo postaveno a zaklenuto 8 ochozových kaplí. Po roce 1404 pokračuje ve stavbě jiný mistr, který trojlodní kostel rozšířil na pětিলodní. Husitské války kolem roku 1420 stavbu chrámu přerušily. Až v roce 1480 pokračuje zdejší mistr Hanuš s klenbou ochozu a se stavbou triforia. V roce 1499 pokračoval ve stavbě Matěj Rejsek, známý mimo jiné také stavbou pražské Prašné brány, a uzavřel klenbu presbytářem. V letech 1512 - 1532 vytvořil stavitel Benedikt Rejt - tvůrce Vladislavského sálu na Pražském hradě - nad vnitřními arkádami spodní části chrámu stejnilodní trojlodí, které nemá obdoby. V letech 1540 - 1548 bylo provedeno zaklenutí chrámu a zbudováním varhanové tribuny byla stavba roku 1558 dokončena.

Dnešním průčelním portálem byl chrám opatřen až v letech 1884 - 1905. Z té doby pochází též hlavní oltář. Vnitřní výzdoba se dotvářela postupně v různých stylech. Jižní loď se nazývá minciřská. Na její západní stěně jsou odkryty původní fresky z předhusitské doby. Jedná se o vyobrazení minciřů sedících u pregérských stolic. V klenebních polích jsou znaky zemí Václava II. a hornických cechů. Kamenná kazatelna z roku 1560 je od kameníka Leopolda a v roce 1665 byla obložena dřevem. Na severní straně jsou v ochozových kaplích zachovány barokní oltáře ze 17. století. Tento chrám se stal opravdovým skvostem českého stavitelství.

V období vlády krále Václava II. došlo k celkovému rozkvětu města. Původní městské jádro bylo opevněno hradbou částečně dochovanou dodnes. Vznikly vzácné stavby pozdní gotiky, jako např. Kamenný dům nebo velkolepě architektonicky členěná kašna od Matěje Rejska.

Během první poloviny 16. století nastal však úpadek v těžbě stříbra, který se projevil poklesem stavební aktivity. Třicetiletá válka, požáry v roce 1770 a v roce 1823, to vše zastavilo prudký rozvoj Kutné Hory, avšak historický i architektonický odkaz tohoto města ho právem řadí mezi skvosty světového významu. Proto bylo historické jádro Kutné Hory s chrámem sv. Barbory zařazeno 6. prosince 1995 do seznamu UNESCO jako památková rezervace. Do tohoto seznamu byla současně zařazena i katedrála Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci u Kutné Hory. Byla vybudována za vlády Václava II. v letech 1280 - 1320 zdejšími cisterciáckými mnichy podle vzoru pětিলodní francouzské katedrály ve slohu raně gotickém jako první kostel tohoto typu v Čechách. Chrám byl součástí cisterciáckého kláštera v Sedlci, který vznikl roku 1142 jako první klášter tohoto řádu na našem území. V roce 1421 byl kostel i klášter vypleněn a vypálen husity a více než 250 let ležel v sutinách. Byl obnoven až v letech 1700 - 1708 za opata Jindřicha Snopka a zaklenut ve stylu barokní gotiky českým architektem italského původu Janem Blažejem Santinim. I pro samotného

Santiniho byla tato stavba velice významná. Bylo to v jeho 26 letech první velké dílo, které ukázalo na geniální schopnosti tohoto vyjímečného českého stavitele.